

Агенција за промоција и поддршка на туризмот

ПРОЕКТ ЗА РАЗВОЈ НА МАНАСТИРСКИОТ ТУРИЗАМ

Скопје, мај 2014

Содржина

1. Вовед.....	3
2. Верски туризам.....	3
3. Манастирски туризам во Република Македонија.....	4
4. Методологија на изработка на проектот.....	6
5. Опис на проектот	6
5.1. Потреба од проектот	6
5.2. Цели на проектот	6
5.3. Целна група.....	6
5.4. Проектни активности.....	7
5.5. Проектни резултати.....	8
5.6. Публицитет/транспарентност и медиумска покриеност	8
6. Временски распоред на проектните активности	8

1. Вовед

Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот (АППТ) е владина организација чија основна функција е промоција на туристичките ресурси и капацитети на Република Македонија на меѓународно ниво. Со основна цел привлекување на туристи во Македонија како уникатна туристичка дестинација, Агенцијата има започнато со проекти и кампањи финансирани од Владата на Република Македонија. Еден од овие проекти е проектот за развој на манастирскиот туризам. Овој проект, Агенцијата го изработува користејќи ги услугите на Факултетот за туризам и бизнис логистика (ФТБЛ) при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, кој е конципиран врз база на студиските програми на водечките европски факултети за туризам, при што се користат и досегашните искуства од нашата земја.

Главната цел на овој проект за развој на манастирскиот туризам е прибирање на податоци, евидентирање и поврзување на манастирите во Република Македонија, кои имаат и нудат услуги за сместување. Проектот вклучува изработка на веб страна со електронски водич за верскиот и манастирскиот туризам и изработка на печатен промотивен материјал. Динамиката на имплементација на проектот и неговите проектни активности е шест месеци.

2. Верски туризам

Глобалните трендови на туристичкиот пазар укажуваат на промена на преференциите на туристите што отвора можност за развој на нови сегменти на туристичката понуда што не се поврзани со масовниот туризам, туку повеќе кореспондираат со алтернативните форми туризам. Иако масовниот туризам се уште го држи приматот во дистрибуцијата на туристичкиот промет во глобални рамки, евидентни се поместувањата во правец на се поголемата актуализација на алтернативните форми на туризам меѓу кои спаѓа и верскиот туризам.

Верскиот туризам е вид на туризам каде луѓето патуваат индивидуално или во група за аџилак, мисионерство или други религиозни цели. Манастирскиот туризам е еден од видовите верски туризам, а според Светската туристичка организација, секоја година околу 330 милиони туристи посетуваат религиозни места или објекти во светот. Овие посети се мотивирани од следните природни или антропогени вредности:

- Природни феномени (свети планини, острови, извори, езера и др.);
- Објекти и места изградени за религиозни цели (манастири, цркви, џамии);
- Објекти со религиозна тематика; и
- Специјални настани важни за религијата.

Стручната литература идентификува три основни вида на верски туризам:

- Поклоништво (аџиство),
- Масовни собири по повод важни верски датуми и годишнини и
- Посета на верски места и објекти како дел од туристички аранжман.

3. Манастирски туризам во Република Македонија

Република Македонија може да го понуди манастирскиот туризам од причини што на нејзината територија има 4300 археолошки локалитети, 1000 цркви и манастири, 230 објекти од отоманската архитектура и 43 кули и бедеми. Историски погледнато, манастирскиот туризам во нашата земја има долга традиција и постојат извори во кои се наведува сместувањето на патници и гостопримството на манастирите во минатото.

Според Националната стратегија за развој на туризмот, верските објекти во Македонија се во сопственост и под управа на соодветните верски заедници, отворени за гости, но бидејќи не постои посебно време (од времето за миса) за туристички посети, често пати оние кои доаѓаат да ја видат историјата и културата се мешаат со оние кои доаѓаат да се молат. Генерално нема толкување, и ако има обично е на македонски или на албански, освен во случајот на Охрид. Толкувањето е лошо, туристот не може да добие јасна слика за историјата и приказната која стои зад сликата. Толкување може да даде само водич, со кого треба да се стапи во контакт однапред. Некои од црквите и манастирите наплаќаат влезници за странските туристи. Некои од манастирите нудат сместување кое се разликува по стандардот и по видот на услугата. Во некои од нив, туристите се релативно независни и можат да ја користат кујната, имаат сопствени тоалети, но во други манастири тие практично се дел од монашкиот живот за време на целиот престој. Потенцијалот за манастирско сместување е голем, но не секогаш е препознаен како таков од страна на одговорните епископи. Во Стратегијата се идентификуваат 27 манастири кои нудат можности за развој на манастирскиот туризам.

Во Република Македонија постојат приближно 155 сочувани манастири од кои поголемиот број се од локален карактер, како и 99 кои се урнати или полу урнати. Меѓутоа голем е бројот на манастирите кои се од особен интерес за проектот и кои имаат регионално, национално, а некои од нив и интернационално значење. Издвојуваме 16 манастири кои „задоволуваат барем по еден критериум“ за стационарен облик во туристичкиот промет, односно имаат можност за прифаќање на гости во своите конаци. Во манастирите посебно се значајни конаците кои даваат солидна гаранција за добро сместување и квалитетен престој. Тие располагаат со вкупно 148 соби во кои

се наоѓаат 694 легла. Местоположбата на манастирите во Република Македонија зборува за поголема поволност на природните во однос на антропогените туристички мотиви. Според антропогените фактори во најповолна положба се манастирите кои се наоѓаат во поголемите градски центри, посебно оние блиску до Скопје, но и оние манастири кои се наоѓаат во непосредна близина и на останатите центри со погуста населеност, како што се на пример Лешочкиот манастир во однос на градот Тетово, манастирот Св. Архангел Михаил во Варош крај Прилеп и манастирот Св. Јоаким Осоговски кој се наоѓа во непосредна близина на Крива Паланка. Во однос на главните комуникациски патни правци освен манастирот Св. Наум Охридски во Охрид останатите манастири имаат поволна туристичко географска положба. Сепак овој манастир и покрај тоа што се наоѓа на периферијата во однос на главните комуникациски правци во земјата, со оглед на неговото големо културно-историско значење, како и со оглед на бројните природни реткости кои се наоѓаат во неговата најнепосредна околина, претставува еден од најатрактивните комплекси од ваков вид во Република Македонија.

Сл.1, Разместеноста на некои од позначајните манастири на територијата на Република Македонија

4. Методологија на изработка на проектот

Методолошкиот приод во изработката на проектот е детерминиран од специфичноста на проблематиката и од потребата за користење на соодветни примарни и секундарни извори на податоци и најразлични методи за реализација. Процесот на развој на овој проект се состои од следните фази:

- Инцирање,
- Планирање и развој,
- Производство или извршување,
- Мониторинг и контрола, и
- Затворање.

Иницирањето на проектот започна на почетокот на месец мај 2014 година, кога беа направени првите средби и дефинирани основните цели на проектот. Во текот на месецот беше направено планирањето на проектните активности и беше пресметан проектниот буџет. Во периодот од месец јули до декември, треба да биде развиен, односно извршен проектот. Мониторингот на проектот ќе се одвива тековно, при што за секој месец ќе изготвуваат контролни извештаи за сработените активности и на крајот од годината ќе се изготви финален извештај. Проектот треба да биде затворен, односно завршен кон крајот на месец декември.

5. Опис на проектот

5.1. Потреба од проектот

Манастирскиот туризам покрај потенцијалите и долгата историја и традиција во нашата земја се уште се развива стихијно. Неопходна е поголема промоција на овој вид туризам и популаризацијата на овие патувања што ја оправдува реализацијата на проектот.

5.2. Цели на проектот

Главната цел на овој проект е прибирање на податоци, евидентирање и поврзување на манастирите во Република Македонија, кои имаат и нудат услуги за сместување. Проектот вклучува изработка на веб страна со електронски водич за верскиот и манастирскиот туризам и изработка на печатен промотивен материјал.

5.3. Целна група

Проектот кој е наменет за развојот на манастирскиот туризам во нашата земја ќе укаже влијание на повеќе целни групи како:

- Манастирите, со зголемувањето на посетеноста,
- Локално население кое живее и работи во близина на манастирите и обезбедува локални ресурси за посетителите,
- Посетители или туристи (домашни и странски) кои ќе бидат подобро информирани за потенцијалите и можностите за патување и престој во манастирите,
- Јавниот сектор кој го поттикнува туристичкиот развој и
- Туристичкото стопанство преку вклучување на манастирите во основната и дополнителна понуда, туристичкото водење и др.

5.4. Проектни активности

Проектот опфаќа поголем број на активности од кои ќе ги наведеме следните:

- Состанок со претставници од Македонската Православна Црква,
- Состанок со претставници од Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје,
- Консултирање и набавка на соодветна стручна литература (домашна и странска) и истражување на интернет,
- Теренско истражување (интервјуирање на монасите во манастирите и интервјуирање на туристи кои ги посетуваат манастирите),
- Изработка на туристичка валоризација на манастирите од која ќе произлезе водич (туристичка положба, сместувачки капацитети, дополнителни услуги, правила на однесување во манастирите, празници и манастирски слави, можност за посета, цени, историски развој, светци и нивното значење, регионална распространетост, поврзување на манастирите),
- Изработка на карти и мапи за манастирите,
- Фотографирање на манастирите,
- Изработка на различни туристички аранжмани (манастирски тури, рути) за посета на манастирите во консултација со експерти од туристичкото стопанство,
- Дизајн и изработка на веб страна за манастирскиот туризам,
- Дизајн и изработка на промотивен материјал за манастирите (флаери, брошури, водич),
- Превод на водичот на неколку јазици: англиски, руски, бугарски и српски,
- Публикување на книга за манастирите и манастирскиот туризам во Република Македонија.

5.5. Проектни резултати

Резултатите кои ќе произлезат од овој проект се повеќе, а ќе ги споменеме поважните:

- Ќе бидат собрани податоци, евидентирани и поврзани манастирите во Република Македонија, кои имаат и нудат услуги за сместување;
- Ќе биде изработена веб страна со електронски водич за верскиот и манастирскиот туризам и
- Ќе биде изработен печатен промотивен материјал.

5.6. Публицитет/транспарентност и медиумска покриеност

Потпишувањето на договорот за изработка на проектот за манастирски туризам помеѓу АППТ и ФТБЛ ќе биде промовирано на официјалните веб страни на овие институции. По завршувањето на проектот, ќе бидат претставени резултатите од проектот како официјалната веб страна, водичот, брошурата и публикацијата за манастирскиот туризам во Република Македонија.

6. Временски распоред на проектните активности

Големиот број на проектни активности налага нивно табеларно прикажување и поради таа причина направен е временски распоред на проектните активности.

Табела бр.1, Временски распоред на проектните активности

АКТИВНОСТ	МЕСЕЦ	ОПИС НА АКТИВНОСТА
Активност 1 Состанок со претставници од Македонската Православна Црква	Јули	Ќе биде организиран состанок со претставници од МПЦ на кој ќе бидат дискутирани и евидентирани позначајните манастирите и оние кои нудат сместување во Република Македонија.
Активност 2 Состанок со претставници од Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје	Јули	Ќе биде организиран состанок со претставници од Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје, на кој ќе бидат идентификувани потенцијалите на манастирите за развој на туризмот.
Активност 3 Консултирање и набавка на соодветна стручна литература (домашна и странска) и истражување на интернет	Јули	Во Националната и Универзитетска библиотека ќе биде консултирана соодветната стручна литература поврзана со манастирскиот туризам и манастирите во Република Македонија, ќе биде направено канцелариско истражување на интернет во кое ќе бидат собрани секундарни извори на податоци.

Активност 4 Теренско истражување	Јули - Октомври	Ќе биде направено теренско истражување под формата на посета на најголем дел од манастирите кои нудат сместување, интервјуирање на монасите во манастирите и интервјуирање на туристи кои ги посетуваат манастирите, како би се добиле информации од прва рака, односно примарни податоци.
Активност 5 Изработка на туристичка валоризација на манастирите од која ќе произлезе водич	Септември, Октомври	Ќе биде изработена туристичка валоризација на манастирите кои нудат сместување во која ќе бидат опфатени: туристичката положба, сместувачки капацитети, дополнителни услуги, исхрана, можност за купување на сувенири, правила на однесување во манастирите, празници и манастирски слави, можност за посета, цени, историски развој, светци и нивното значење, регионална распространетост, поврзување на манастирите.
Активност 6 Изработка на карти и мапи за манастирите	Септември, Октомври	За потребите на проектот ќе бидат изработени карти и мапи на манастирите кои ќе бидат употребени за водичот и интернет страната.
Активност 7 Фотографирање на манастирите	Јули - Октомври	Ќе биде направено професионално фотографирање на манастирите, а фотографиите ќе се користат за водичот и интернет страната.
Активност 8 Изработка на туристички аранжмани (манастирски тури, рути) за посета на манастирите	Септември, Октомври	Во консултација со експерти од туристичкото стопанство (туроператори, туристички водичи и др.) ќе бидат изготвени различни видови туристички аранжмани и манастирски рути за поврзување и посета на манастирите.
Активност 9 Дизајн и изработка на веб страна за манастирскиот туризам	Ноември, Декември	Ќе биде дизајнирана и изработена веб страна за манастирскиот туризам
Активност 10 Дизајн и изработка на промотивен материјал за манастирите (флаери, брошури, водич)	Ноември, Декември	Ќе бидат дизајнирани и испечатени промотивни материјали за манастирите (флаери, брошури, водич) кои ќе се користат во земјата и на настапите на саемице за туризам во странство.
Активност 11 Превод на водичот	Ноември	Ќе биде направен превод на водичот на неколку странски јазици: англиски, руски, бугарски и српски.
Активност 12 Публикување и презентација на книга за манастирите и манастирскиот туризам во Република Македонија	Декември	Од истражувањето, АППТ и ФТБЛ ќе публикуваат книга (монографија) за манастирскиот туризам во Република Македонија која ќе допринесе за зголемување на научната литература поврзана со туризмот.